

27-S: un consens per arrencar la crosta

La *crosta* ha estat durant molts anys una versió nostrada de la *casta*. No tot hom que s'hi refereix està pensant exactament en el mateix, o en els mateixos. Però ha estat una de les expressions més utilitzades per al·ludir a una minoria de bona posició social, elitista –el pinyol–, permanentment instal·lada en les esferes més influents i capaç de condicionar la vida política al servei dels seus interessos.

La ciutadania catalana, impactada per la crisi i els escàndols per corrupció o malversació, ha exigint explicacions. ¿Quina mena d'arguments poden justificar tanta desigualtat? ¿Qui ha estat responsable de tants desgavells? ¿Per què és la majoria qui pateix les conseqüències de les males decisions i les males pràctiques d'uns quants? El discurs de les classes dirigents de tota la vida no ha proporcionat cap resposta acceptable. El seu és un discurs antic i gastat, amb l'afegit d'un parell de versicles de la *troica* i referències als brots verds. La indignació, en conseqüència, no s'ha apaïvat. Simultàniament, l'empenta del procés sobiranista ha fet evident la nul·la disposició al diàleg de l'Estat i el seu abús sistemàtic del control dels recursos públics contra el govern català i, de retruc, contra els sectors més desfavorits i més perjudicats per la laminació dels serveis i les polítiques socials. El discurs resclosit, en aquest punt, s'ha limitat a reiterar la devoció per l'imperi de la legalitat i a incrementar els advertiments i les amenaces. I la indignació, en aquest àmbit, tampoc s'ha apaïvat.

Les transformacions socials importants poden necessitar incubacions llargues i lentes, també amb períodes de calma

La crosta, doncs, ha perdut qualsevol legitimitat justificadora de la seva preeminència i l'escassa capacitat de lideratge que li pogués quedar. Encara hi és i encara influeix. Però la seva espelma és curta i s'apaga. El principal factor que allarga el seu ocàs és que, davant la seva hegemonia minvant, la nova hegemonia emergent no acaba de quallar i de trobar les vies de la seva institucionalització. Però, substancialment, per la profunditat i l'amplada de l'arrelament social que impulsa el canvi, el procés del relleu en l'hegemonia és irreversible. Aquesta crosta ja trontolla. El 27 de setembre suposarà una gran oportunitat d'arrencar-la.

Les transformacions socials importants poden necessitar incubacions llargues i lentes. Poc visibles. Amb alguns símptomes esporàdics

JOAN M. TRESSERRAS

COMUNICÒLEG, UAB

CONSULTEU
MÉS ARTICLES A
www.ara.cat

que insinuen avenços o retrocessos, però també amb períodes de calma, quan sembla que no estigui passant res. Quan sota la pell de la realitat el batec social és gairebé imperceptible. És en moments així quan els sectors més conservadors i immobiliers s'afanyen a proclamar que qualsevol sotragada ha estat un

simple tremolor. Que no hi haurà terratrèmol. Que tot està sota control. Llavors, fins i tot els més agosrats actors del canvi poden vacil·lar. L'efervescència dels moments d'eufòria per unes transformacions que hem vist a tocar pot, paradoxalment i en el moment més inoportú, provocar la ressaca i els dubtes. Com en aquests mesos. Aquesta és justament la intenció del discurs de les forces socialment i nacionalment retrògrades i els seus aliats: desanimar, desmobilitzar, descoratjar, desacredi-

tar, erosionar lideratges, dividir, confondre. Fer creure que les coses no més poden ser com són. Que no hi ha alternatives.

Venim d'una època d'hegemonies molt compactes, circumscrites als segments socials pròxims al poder. Aquestes hegemonies es caracteritzen pel fet que la dominació efectiva comporta la imposició d'un consens social que li serveix de coartada. Però l'actual procés català té connotacions de classe ben explícites. El desplaçament de l'hegemonia declinant ve justament provocat per l'oposició popular majoritària a la seva continuació i a la dels sectors que l'exercien. En aquest cas, doncs, no es tracta d'accedir a una posició dominant a benefici d'un nou grup exclusiu, sinó d'impedir que cap minoria –connectada a l'estat espanyol o no– pugui tornar imposar-se a la voluntat més general.

Aquest relleu no requereix pas que el consens sigui l'instrument que revesteixi de pacte social el predominio d'uns quants privilegiats. Tot el contrari. El propòsit d'obtenir una majoria electoral tan àmplia com sigui possible, amb unes bases socials tan heterogènies, transversals i diverses, hauria d'esperonar el moviment cívic popular i les seves organitzacions per anar teixint el consens previ necessari que impedeixi la reproducció de la vella dominació i asseguri el canvi d'hegemonia. Per això parlem de revolució democràtica. I per això resultarà tan decisiu que del 27-S en surti el mandat democràtic inqüestionable de refundar el país i construir l'estat.

En el marc del procés, el desplaçament de l'hegemonia declinant ve provocat per l'oposició popular majoritària

SUSANA SUBIRANA